

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 17. FEBRUARJA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 25

Golobi - v vojni službi.

Vojni vozniki. Prizor za fronto. Barake in ovire. Bolnica in maša ob Drini. Franc. zakopi. Vedeta po Srbskem. Karpatski orli. Guljaž-kanoni. Kavarna „Obrane“. Ob Drini - itd.

Giacopone da Todi.

M. Herbert.
(Dalje.)

Na praznik Marijinega Vnebovzvetja popoldne so mladi vitezi priredili sijajno igro z orožjem. Izbrali so si v ta namen slavnostni prostor na travniku zunaj mestnih zidov. Veselo življenje je zavladovalo na travniku. Na praznem prostoru je zrastle čez noč polno kolibic, okrašenih s pisanimi zastavami, mnogo stojnic s sadjem, jestvinami in cveticami. Tu so kazali pritlikavce in velikane. Pevci so kratkočasili ljudi, pesem in smeh sta se razlegala pa ravnini. Okrog dirkališča so bile napravljene visoke tribune za odlične goste; okrašene so bile z vencami in z alegoričnimi podobami. Mehki stoli so bili tam postavljeni za gospodo.

Giacopone in njegova mlada žena sta bila tudi med gosti. Vanna je dobila prostor med plemenitimi damami, Giacopone pa je stal nekaj korakov od tribune in se je zabaval s prijatelji. Pričkali so se in stavili, kdo da bo pri dirki zmagovalec.

Fanfara in pavke, mahanje zastav in klici v pozdrav so napovedovali prihod mladih vitezev. Lep je bil ta izprevod, kakor zjutraj v stolnici. Rezgetali so mladi žrebci, in kakor sveče ravni so sedeli jezdec na konjih. Marsikatero žensko srce je valovalo v ponosu, srce nevest in mater. Videti je bilo, kakor da bi sreča dvigala svojo blagoslavljaljočo roko nad temi lepimi, krepkimi mladeniči, nad to živo nado bodočih rodov.

Ravno so se zvrstili na dirkališču in se postavili v lep red, kar se začuje silen ropot in strašni glasovi. Prah se je dvigal in konji so ubežali, vlačili jezdece za seboj in hodili po ženskah in otrocih. Zgradba za plemenite gospe se je zrušila in pokopala mnogo ljudi pod seboj. Trenotek, in nad sto življenj je bilo uničenih.

Giacoponeja so v tem metežu jezdec iztisnili od dirkališča, sedaj pa se je gnal nazaj kakor besen. Tam, kjer je še ravno-

hrup in šum. Ko se je približal podrtji, tedaj je obupno delal prostor, prevračal tramove in dilje, in delal kakor nor toliko časa, da je zagledal belo atlasovo krilo svoje žene. Tedaj pa je začel odkrivati, varno, narahlo je odstranjeval les in preproge. Obraz Vanne ni bil ranjen, bila je pri zavesti, toda iz prsi ji je vrela kri, železni drog se ji je pri padcu zadrl v prsi. Giacopone poklekne ob njej in ji hoče odpeti obleko.

bodečo konico, in tedaj se mu je razodela skrivnost Vanne. Razočaran je gledal to grozno, kruto, nečloveško stvar. Pod svilo in zlatom in biseri je nosila mlada žena bodeč pas, ki je bil opasan okrog njenih ledij; s krvjo podplut venec pod pasom se ji je vil okrog života.

Giacopone si je podprl glavo, zadet kakor od strele.

»Vanna!« je zaklical.

Umirajoča ga je pogledala, kakor se

Kolona gorskih voznikov na južno-zapadnem bojišču.

»Ne tukaj!« vzdihne Vanna s slabotnim glasom. »Ne tukaj, odnesi me odtod!« In prijel jo je in odnesel skozi množico v eno belih kolibic. — »Ven!« je zakričal deklicam, ki so se gnetle tam. Ko je Vanno nosil, je kapljala njena kri na

zahajajoče solnce ozre še enkrat po zemlji, in z zadnjimi močmi mu je dejala:

»Iz ljubezni do tebe sem nosila ta pas, zato, da ti Bog odpusti tvoje grehe. Zato se mi nikar ne srdi.« S pojemajočim glasom je izdihala te zadnje besede, in nato izdihnila za vselej.

Poleg Giacoponeja je vladala velika tišina. Zdelo se mu je, kakor da mu je kdo srce predelil na dvoje, taka bol ga je pograbila; zato pa je kričal in divjal ob mrtvem truplu, kakor da je ob pamet. Kmalu se je kolibica napolnila z ljudmi, Masseo dei Benedetti je pomirjeval Giacoponeja, starši Vannini so prihiteli, in začul se je zopet obupen jok.

Giacoponeja so morali siloma odtrgati od mrtvega trupla; vso pot kričečega so pripeljali domov, kjer je padel v nezavest.

»Ob pamet bo,« so dejali zdravniki, in zdelo se je, da imajo prav.

Giacopone da Todi, sloveči pravdni zagovornik, dika svojega rojstnega mesta, govornik in pisatelj znanstvenih del — njega ni več!

Knjiga njegova je zaprta, usta so mu onemela.

»Daj, prevzemi v posest mojo palačo,« je dejal Masseju; »meni je ni več potreba.«

In kakršen je bil, tak je Giacopone odšel iz hiše svojih očetov, in bega sedaj po umbrijski okolici kakor postopač in in berač. Ljudi, ki ga srečujejo, ne spozna, in na vprašanje jim ne odgovarja. Njegovo oko se je odvadilo gledati in uho poslušati. Po travnikih poseda, rože trga in jih sklada v šopke, ki si jih naveže na roke in jih nosi v stolnico na kamen, ki pod njim počiva Vanna, mrmra nekaj pred seboj in zopet odide. Živi od koruze in korenin kakor živali na polju; pod milim nebom spi in nič ne ve, da spi na zemlji, in da

Ranjen častnik ob soški fronti se vrne v stan; poleg je njegov ubiti konj.

kar stolovala Vanna kot zvezda med gospemi, je bil kup prevrženih tramov, razklanih dilj in krvavečih ženskih teles.

»Vanna!« je kričal Giacopone. Njegov glas je brnel kakor glas puščice, med

njegove roke, in grozen strah ga je prevzel — bilo je njeno življenje, ki je odtekalo v kapljah čez njegove roke.

Ko ji je segel proti srcu, da se prepriča, kako ji bije žila, se je zbedel na

ga umiva jutranja rosa. On ne ve, kdaj dežuje, kdaj solnce sije, ne briga se, ali brije burja ali vejejo gorke sape. Pozabil je, da je človek, kakor so drugi. Častihlepje mu je zamrlo, in nobenih želja nima na tem svetu.

Toda on ni sam; — pas Vannin nosi s seboj, bodeči pas. Vsak hip mu kaže, kako hudo, kako neprestano je nežna žena trpela zanj, kako junaška je bila njena ljubezen. Sedaj spoznava in čuti vse njene bolečine. Poleg tega razmišlja, kako prijazna je bila kljubtemu vedno ž njim, in kako ga je na koncu prosila celo oproščanja. Vanna ga je pri Bogu odkupila, in cena naj bo žrtve vredna.

Toda vse se mu kotljá še neurejeno v njegovi duši, spomini na prejšnje življenje, žalost za Vanno, novo spoznanje, novi napor, da bi si pridobil notranjo pravičnost.

je gojil samo eno misel: pokoro hoče delati, kakor je v pokori živela njegova Vanna. Treba je, da ga zaničujejo kot norca, toda njegova spokorna dela bodo rasla in donašala bogate sadove. Ta misel mu polni glavo, ko sedi pod vrbami ob Tiberi, in ta misel se okrepi v njem tako, da sčasoma neomejeno gospodari v njegovi duši.

Nekega dne pride v svojo zapuščeno palačo, vzame iz knjižnice sveto pismo in odide. In od tedaj je posedal pod kostanji in vrbami, in prebiral psalme spokornega Davida in svete evangelje. Prej se za take stvari ni zmenil, sedaj mu donaša to srčno zadovoljnost. Iz teh listov dobi pravi pojem, kaj je pravičnost in kako je lepa — kakor solnce na nebu.

In zopet je prišel v svojo zapuščeno hišo in si nabral denarja, kolikor ga je še ostalo, nato pa je odšel v mlin Gio-

Pet otrok sedi na koncu njive, dečki in deklice; to so sirote, ki so njegovi upniki.

Giacopone je gledal sedaj vse to v drugi luči.

Ko so otroci zagledali razcapanega tujega moža z upalimi lici in udrtimi očmi, so se ga zbalí in zbežali čez njivo k materi. Samo najstarejši deček se začuti bolj junaškega, obstane in zakliče: »Norec! Norec!«

Beseda zadene Giacoponeja kakor puščica. Da, norec božji bo — to naj bo njegova pokora. On hoče, da ga zaničujejo. Giacopone se približa materi. Tudi njo gleda danes s čisto drugimi očmi. Ubogo ženo vidi pred seboj pošteno in delavno. Na nagubanem obrazu so ji zarisane skrbi in prečute noči brez spanja. In Giacopone, ki je nekdanj na obrazih gledal le lepoto in nelepoto, ki se je

Barake za moštvo.

— Ob soški fronti —

Žične in druge ovire.

Njegovi prijatelji večkrat poizkušajo, da bi ga zvalili domov, toda on zbeži pred vsakim, ki se mu približa. Junak hoče sam izbojevati boj. Ljudje so se sčasoma vdali misli, da je duševno bolan in neozdravljiv. Toda bili so v veliki zmoti. Ta mož, ki je begal naokrog kakor norec,

vanne, mlinarice-vdove, ki ji je nekdanj vse vzel vsled krivične pravde. Ni je bilo doma, našel jo je na polju, kjer je orala njivo in pri delu imela svojega najmlajšega otročiča privezanega v culji na hrbtu.

Težko je življenje v borbi z lakoto in krivico, v bojih z vremenom in usodo.

zgražal nad revščino, in ki mu je bilo delo le vsakdanje, je spoznal, da je delaven, pravičen in pošten človek, ki vztraja v hudem boju za obstanek, nekaj posebno imenitnega in velikega. Dati ji hoče vse, kar ji gre, in še več, on, ki mu je bil prej lep konj več, nego vsi reveži v Umbriji.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuba.

(Dalje.)

»Ne,« je odvrnil stavec s svečanim glasom. »Bog je, in Vi se boste« — prenehal je, da bi ne dejal nič razžaljivega — »o tem prepričali.«

»Mogoče? Veliki ,mogoče!« je mrmral gospod Hamerton.

»Ali vé gospod Maxwell vse?« je vprašal oče Cosgrove.

»Kako mislite?« je odvrnil gospod Hamerton. Postajal je razdražen; ponavljanje besede »Bog« ga je spravilo iz njegove filozofske ravnodušnosti.

»Ali je o vsem poučen?«

»Seveda! Kaj naj še vse vé?«

»O, seveda ničesar več,« je dejal oče Cosgrove, ne prav dosledno. »Toda jaz mislim samo, če vé za ono Vaše velikodušno ravnanje, s katerim ste nastopili proti očetu gospodične Moulton.«

Od presenečenja gospod Hamerton ni našel odgovora. Dolgo je motril blede, mirne poteze duhovnikove in izkušal odkriti za njegovimi besedami skrit pomen. Zdelo se mu je, da tiči v dvoumnih izrazih graja njegovega zadržanja. Ali ni hotel duhovnik, četudi ne s tolikimi besedami, reči: Vi prikrivate poštemu mlademu možu, da je njegova nevesta zločinčeva hči?

Toda izraz bledih potez je bil neprodiren. Gospod Hamerton bi se bil rad jezil ali norčeval, a ni mogel. Njegov čut časti mu je pravil, da je napravil velik pogršek, ker ni Maxwella o stvari pravočasno poučil. Dejtal je mirno:

»Vi želite, da bi se poroka ne izvršila. Ne morem se jeziti na Vas, ker vem, kakšni vzroki Vas k temu silijo. Vi ste dobri in plemeniti napram meni. Toda stvar mora svojo pot. To je usoda. Na mojo poštenost

se lahko zanesete. Gospod Maxwell mora izvedeti celo zgodovino o Claire in njenem očetu, če je že ni izvedel iz njenih ust.«

»Prav! Zelo prav!« je dejal oče Cosgrove. »Vi ste vedno poštenjak.«

»In zdaj,« je nadaljeval gospod Hamerton, »mi morate pomagati, da urediva Lisheen. Vi imate velik vpliv pri deželni ligi —«

»Vi ga imate mnogo večjega. Liga vse napravi za Vas, in s svojim nameravanim dejanjem se boste še bolj priljubili.«

»Toda jaz moram potem članom povedati, da je vse to delo Maxwelllove velikodušnosti.«

»Ne, ne šel! To bi nam vse pokvarilo; ljudje bi take čudne zgodbe ne verjeli in povrh tega ga, kakor veste, sovražijo.«

»Njegova aretacija jim vsekakor ni neprijetna.«

»Ne, gotovo ne! Ljudje so jo ravno pričakovali.«

»Spet vidimo človeško naravo, ki vedno uživa ob tuji nesreči. Povsod živalski nagoni. Ista krvoločnost, ki žene kuno

»Drži predpasnik!« ji ukaže.

Nehote ga sluša, saj norcem treba ustreči, da se ne razlutijo. Nato pa seže tujec v žepe in privleče iz njih pesti zlata in strese vse materi v predpasnik. — To sem vam dolžan! To je glavnica, in to so obresti, in to je denar za bolečine, ki ste jih zaradi moje krivičnosti trpeli, in to je za bridke solze, ki ste jih skrivaj točili po moji krivdi in tu še nekaj za lakoto, ki so jo trpeli vaši otroci zaradi mene. Glejte, tako plačuje Bog, ker On me je prisilil, da sem vam to storil.«

Giovanna je vsa trda gledala čudaka pred seboj. Kdo je? Ali tako govore norci? Ne, tako govori, kdor pozna pravičnost božjo; in ona je v njem spoznala obraz doktorja, ki jo je spravil na beraško palico, spoznala ga je, da si se je ta obraz zelo izpremenil.

»Gospod, vi ste? Kaj je z vami? Ali vas je Bog vendar našel? Pravo čudo je storil z vami.«

Ni dobila nobenega odgovora; sloki, sestradani mož se je obrnil in odšel v grmovje, in v vetru so mu plapolali njegovi lasje okrog glave.

»Norec!« je zakričal deček za njim.

»Norec!« — Mati pa ga je pokarala: »Tiho, ta mož je na tem, da postane velik svetnik.«

Vdrt strop in poškodovan oltar na našem južno-zapadu.

In sredi njive je žena pokleknila na razorano mehko zemljo in hvalila je Boga, ker sila je bila priklopela do vrha, in le s čudežem ji je bilo mogoče odpomoči.

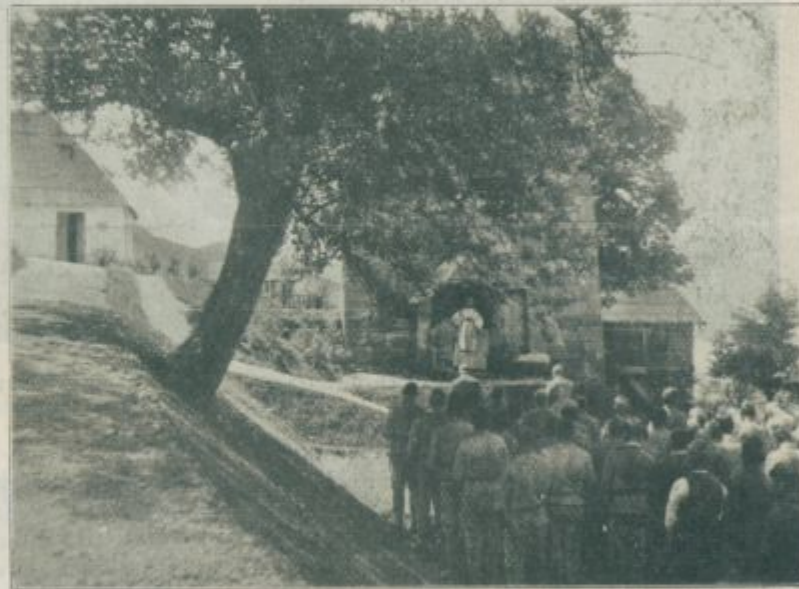
Giacopone pa je bil prepričan, da je tako storil, kakor bi to od njega zahtevala Vanna in ko je šel čez polje, je prvič izza nenadne smrti svoje žene opazil, kako lepo je višnjevo nebo nad njim, kako bujno zelena je trava, prvič je zopet začul veselo slavčevo pesem visoko v zraku, in prvič se je sklonil ob potoku ter si umil obraz in roke in okusil prijeten hlad.

In šel je dalje in zagledal je trn poln rdečega cvetja, in Giacopone se je spomnil legende, ki jo je Vanna rada pripovedovala. Pravili so, da je stal trnjevi grm, suh in poln trnov, in prišel je mimo sveti Frančišek, ki mu je strast žgala njegovo dušo, pa se je vršel med bodeče trne, da si nabere ran in kazni, tedaj pa se je suhi grm pomladil in odel z žarečim in dehtečim cvetjem. Prelestna podoba spokornega življenja: Iz vsakega dejanja kesanja in pokore zraste cvetje miru, cvetje večnega življenja. Vsak vzdih o lastni krivdi se izpremeni v alelujo!

Tako neizmerno plačuje ljubav božja, in vendar, kako malo jih je, ki v teh dnevih sovraštva in vojsk iščejo ljubezni

Brigadna bolnica.

Sv. maša na Tvrkoviću.

— Naša vojska ob Drini —

v ptičje gnezdo in podlasico v kotišče kunccev, ista krvoločnost vlada tudi v človeškem srcu. In Vaša vera je ni mogla izgnati, Ribič na bregu, ki izvršuje svojo »plemenito obrt«, nastavljaec limnic na gozdnem bregu, lovec, državni pravdnik pri sodišču, ki mora razsoditi po takozvani pravici, minister, ki napove svojemu kabinetu vojsko, počestna drhal, ki se smeje in poriva okoli vislic: v vsakem srcu prevladujejo isti instinkti. Povsod je nagon uničevanja: ne vera, niti izobrazba, niti rastoča kultura ga ne morejo udušiti. Mi smo brez upa izgubljen rod.«

»Na svetu živijo tudi dobri ljudje,« je pripomnil boječe oče Cosgrove.

»Prav majhno številce,« je odvrnil gospod Hamerton. »Bilo bi jih več, če bi se bolj navzeli načel milega preroka, ki je bil vstal pred stoletji v Judeji, in če bi njegovo življenje bolj posnemali. Spet je bila narava, ki se je vzdignila proti Kristusu, in zmagala je na celi črti. Človeška narava je nepopoljšljiva.«

Povesil je glavo na prsi, kar je vedno storil, če je bil ginjen. S silo se je osvobo-

dil svojega žalostnega razpoloženja in dejal z zadovoljnim smehljanjem:

»Ali ne bo izvrstna šala, če te ljudi malo potegnemo? Kako bodo zijali tisti, ki so hoteli Maxwella uničiti? Tistega dne, ko jim bom razodel, da še živi na svetu mo ž, jih bom prisilil k vpitju in odobravanju, da bodo posineli. Ali ne bo to dramatično zabavno? In ali ne bo to fino maščevanje?«

»Vi sicer ne mislite tako slabo; so pač nevedni ljudje.«

»Seveda! Seveda! Kragulj, ki ima v krempljih vrabca, pes, ki je zažrel svoje bele zobe zajcu v tilnik, tudi ne misli slabo. Toda Vi imate prav. So pač nevedneži. Vse je slep nagon. Tajnostna, slepa sila tira vse k svojemu razvoju in izvoli vsled izbornega nagona samo tisto, kar je zmožno življenja. Toda midva morava takoj začeti. Čas hitro mine. Kdaj se snide vsemogočna liga?«

»Vsako nedeljo v šoli.«

»Potem bova začela že prihodnjo nedeljo. To je dobro delo — ali ne? — in raditega nobeno oskrunjenje nedelje.«

Prihodnjo nedeljo je nastalo pri polnoštevilni seji deželne lige nekoliko razburjenja, kajti pri višku razgrete debate so naznanili prihod gospoda Hambertona. V trenutku je nastal molk in vse razburjenje je pri njegovi navzočnosti prenehalo. Vstopil je z mirno samozavestjo, ki označuje Angleža po vsem svetu — v hotelu, v jedilni dvorani, v galerijah, pod kupolo svetega Petra cerkve, v sencih piramid. Priladniki drugih narodov nastopajo z vdano vlnudnostjo, kakor bi pričakovali in hoteli doseči nekakšno milost. Anglež pa smatra ves svet za svojo last in nastopa povsod, kakor bi imel za to pravico.

Gospod Hamerton je prijel za stol, ki so mu ga ponudili z uslužno vlnudnostjo, ter sedel.

»Jaz sem prišel,« je začel, ne da bi se kaj opravičil, »samo da vam povem, da se družina Mc. Auliffe nastani, kakor hitro pride iz zapora, spet na starem posestvu v Lisheenu.«

Mogočno odobravanje in mnogo vzklikov: »Bog blagoslovi Vašo milost! Nad Vami nismo nikoli dvomili.«

in v njenem imenu pozdravljajo ljudi! Giacomone se je spomnil mnogih svojih pravnih, in gledal je živo pred seboj, kako so se pred njim ljudje v pravdah prepirali, lagali in drug drugemu škodovali, kako so brez vesti po krivem prisegli in izdajali svojo čast in svoje pošteno ime za posvetno blago. Maščevalni, ljubosumni in zavistni ljudje so vstajali pred njim, ljudje ki so se klali med seboj kakor zveri. In sedaj mu je bilo jasno, da je kot odvetnik hodil

nekega dne zadetega od krogle iz revolverja. Govorili so, da jo je dobil v dvo-boju, drugi so dejali, da je sam na-se streljal, nekateri trdijo, da je bila nesreča. Ko je ozdravel, je vstopil v red jezuitov. Dolgo vrsto let je molil in se učil, preden se je zopet pokazal v javnosti.

V hodnični spokorni obleki je kakor nekdanj Janez Krstitelj nastopil pred Heroda in Herodiado španske aristokracije, in njegov glas je donel kakor grom,

kakor vihar, ki je prihajal iz bregov večnosti. Njegovo orodje je bilo leposlovje. Pisatelj se je poizkušal v raznih delih, ki so seveda tudi razne vrednosti, bolj in manj dovršeni.

V romanu »Malenkosti« je nastopil proti neodpustni popustljivosti proti hudodelskemu grehu, ako ta nastopa dovolj nerasramno in v dovolj visokih krogih, grajal je neumno in škodljivo veselje nad škandal; te pojave je smatral za najhujše,

Jožef Perčič

poddesetnik, s Prebačeva, ujet ušel Rusom, padel 13. decemb. 1914 pri Zaklinu. Počivaj mirno v tuji zemlji!

Janez Ahčin

iz Predolj na Dolenjskem, cerkveni pevec, član Slov. katol. izobr. društva, padel 9. jan. 1916. Spavaj mirno!

Jožef Merlak

iz Žiberšč nad Logatcem, umrl v bolnici v Zagrebu dne 8. septembra 1915. Počij si v bratski zemlji!

Josip Rančigaj

od Sv. Jurija ob Taboru, padel nasrbskem bojišču. Vnet Orel in tajnik Braln. društva. V miru počivaj!

Janez Trunk

iz brnske fare pri Bekštajnu, nadebuden oratar, umrl v vojski dne 8. januarja 1916. Bog ti daj večni mir!

Josip Zlobec

je padel dne 9. junija 1915 na južnem bojišču. Na svidenje pri Bogu!

pot navzdol, nevarno pot, ki na njej ni gorela luč ljubezni, pravičnosti in usmiljenja; tam se je šlo le za to: Ti ali jaz, moje ali tvoje, za vprašanja ob katerih se ljudem svet udara pod nogami.

In nebesa so se vedrila nad njim, hrepenenje se je vzbujalo Giacomone-ju po čistem življenju, po silni ljubezni, in kakor sama od sebe se je izvila iz njegovih ust pesem ljubezni božje, ki preveva še tudi naše čase.

(Konec prih.)

P. L. Coloma S. J.

(Umril 11. junija 1915.)

Na bolniški postelji je Ignacij Loyola uredil svoje življenje. Tudi za njegovega rojaka in redovnega sina L. Coloma je bila bolezen mejnik za njegovo življenje.

Rojen je bil Coloma 7. januarja 1851 v mestu Jevéz de la Frontera. Mladenič je vstopil v mornarico, pozneje je bil pet let pravnik na vseučilišču v Sevili, kjer je precej lahkomišelnost živel. Našli so ga

† LUIS COLOMA.

smrtne rane sedanje moderne družbe. Kakor zdravnik in sodnik obenem, je pokazal gnilobo velikomestnega življenja, ki se zdi prizadetim in mnogim drugim le malenkost brez pomena. Kar so njegovi sobratje oznanjevali v cerkvah, pred čemer so oni svarili v izpovednici, to je Coloma zanesel s knjigo v javnost, da je bilo pristopno tudi onim, kateri niso zahajali v cerkev, razen kadar je to zahtevala etiketa ali pa razuzdanost, ki se ne zбоji tudi najsvetejšega kraja.

Njegovi romani so romani z določnim namenom. Tendenčen roman sicer ni v milosti pri estetikah brez tendence, ne samo v pisateljevanju, ampak tudi v življenju. Toda brez tendence je vsak umetni umotvor — nestvor. Brez določenega namena delati, je nevedno razumnega človeka. Za umetniška dela se ne moremo zadovoljiti samo z estetsko sodbo, presojeti se morajo po istih načelih kakor vsa človeška dela. — »Natan der Weise«, »Prinz von Homburg«, in drugi, so pač tudi tendenčna dela.

»In to v razmerah, ki bodo od zdaj naprej zabranile vsako nadlegovanje.«

Presenečenja in pričakovanja je vse zazijalo.

»Posestvo je prodano —«

Grdi pogledi in stikanje glav.

»Njim!«

Spet mogočno odobravanje in vpitje. Navdušenje je bilo skoraj mučno.

»Jaz imam listino, na podlagi katere se jim izročča Lisheen v trajno last.«

Samo prirojeni strah pred plemenitim gospodom jih je zadrževal, da ga niso dvignili na stolu in nesli v triumfu po dvorani.

»In sedaj,« je nadaljeval gospod Hamberton svečano, »zahtevam od Vas sledeče: Prijatelj, ki je posestvo kupil in ga za vedno izročil družini Mc. Auliffe (Bog ga živi in mu podeli dolgo življenje!) hoče napraviti dobrim ljudem majhno presenečenje. On želi, da bi se vrnili na posestvo, ki je z vsem potrebnim opremljeno. Tudi hiša se mora nova sezidati, sicer v starem slogu, dalje se morajo preorati in posejati polja, nasaditi se mora krompir. Želi, da bi vse to izvršila deželna liga.«

Kakšni dolgi obrazi! Odkod denar za tako velikansko podjetje!

»Jaz se bojim, gospod Hamberton,« je dejal predsednik, »da 'prijatelj' iz nas norce brije. Stvar bi veljala čez dvesto funtov. Odkod vsoto?«

»Prijatelj,« je pripomnil šaljivec, »se mi zdi kakor tisti, ki je obljubil tisoč funtov za cerkev, če bi tudi drugi toliko dali.« Splošen, skrajno zasmehljiv smeh.

»Prijatelj,« je dejal gospod Hamberton tudi z zasmehom, »prijatelj noče stvari samo do polovice in jo potem pustiti. Ne, pripravljen je poravnati vse stroške, pomnite, vse! On hoče samo prepustiti članom deželne lige, ki so vsekakor veliki domoljubi in pripravljeni, če treba, umreti za domovino, da nalogo oni izvrše. Ali on hoče, da se boljše izrazim, plačati vse izdatke, ki bi bili potrebni za zidavo hiše — plačo zidarjem, tesarjem in drugim. On bo tudi vse poravnal, kar je potreba, da se preorajo njive, da se posadi krompir; hoče samo vedeti, ali ne bi Vi preorali, posadili, z eno besedo, ali ne bi Vi poskrbeli, da se vsa poljska dela izvrše v redu in dobro.

Če zahtevate,« je pripomnil nekam trpko, »lahko še Vam poplača trud.«

Ostre besede so jih zadele v živo, a zameriti mu niso mogli.

»Ker je Vaša milost tako velikodušna,« je dejal predsednik, »bi ne bilo prav, če bi mi Vam ne priskočili v pomoč. Jutri jutraj ob šestih je moj pljug na njivi.«

In tucat drugih ponudb je sledilo v prvem hipu.

»No, dobro!« je dejal. »Podrobnosti prepustim Vam. Zdaj grem v Tralee, da se dogovorim s stavbnim mojstrom. Jaz bom sam vse preskrbel, in če ne bo meni mogoče, me bo zastopal moj paznik.«

Okrenil se je, da bi odšel; toda pri vratih so ga ustavili. Z zelo nemirnim obrazom je nekdo stopil k njemu in dejal:

»Ali mislite onega dezertarja, milostni gospod? Pod njegovim nadzorstvom ne dela nihče izmed nas.«

»On je vendar v zaporu in na vsak način nikoli več ne pride na prosto,« je dejal drugi.

»Kaj imate zoper Maxwella?« je vprašal gospod Hamberton.

To stoji, da knjiga vpliva na nas. Četudi morda ni res — pravi Jean Paul — da knjige delajo dobro ali slabo, gotovo pa je, da nas delajo boljše ali slabše. Estetika in etika si nista tako tuji, kakor bi radi brezverski literarni kolovodje.

Toda če presojamo »Malenkosti« tudi le z estetskega stališča, presteje mirno to sodbo. S tako silo in tako po naravi je le redkokdaj naslikal kdo pravne javne razmere, kakor je to storil Coloma v »Malenkostih« o razmerah španske restavracije v sedemdesetih letih preteklega veka. Noben katoliški založnik si ni upal založiti Colomovih »Pequeneces«, ki so izhajala v nekem listu. Središče romana je zapleteno, a mojstersko ustvarjen značaj Currite prav po naravi.

Nečimerna hoče biti povsod prva, najvplivnejša, najbolj delavna in požrtvovalna, pri tem pa v vsem služeča svojim strastem; duhovita je v izbira- nju sredstev in potov, da uspešno igra to, samo na sebi nespojljivo vlogo, energična

je in brez srca, dasi se kaže najbolj nežna in obzirna, in pot preko mrličev in preko izgubljenih nedolžnih duš ji je uglajena. — Zato se nam zdi prevrat pri njej težko

vodilno vlogo, da pa jo tu obsvetijo žarki milosti.

Ob tej priliki naštejmo še nekaj drugih Colomovih del: »Janez Nevolja«, »Knjiga otrok«, »Roka božja«, »Zaračunal se je«, »Za kulisami«, »Venčana mučenka«. Umetniško so ti spisi razne vrednosti, a vsi so versko-vzpodbudljivi in zato vredni priporočila.

S svojim zadnjim delom »Boy« si je pa Coloma zopet priboril častno mesto med svetovnimi leposlovnimi pripovedovalci. Delu se pozna, da je dozorel sad mnogoletnih življenjskih izkušenj; resno delo, prežeto trdnih etičnih načel, a polno dobrohotnega umevanja človeškega srca in njegovih slabosti, ki ga more nositi le umetnik-svečenik v svoji apostolski duši.

Mnogo zveni, kakor da je ubrano iz mladostnih let Colome samega. — Ob večerni zarji svojega življenja, ki ji je bolezen trla njegovo

verjeten; le tako si ga moremo razložiti, da jo na to pot vodi ista nečimernost in pohlep, da si zopet na tem potu pribori

telo, ko mu je bilo pred očmi življenje z vsem šumom in hrumom, z vsemi tajnostmi in bolestmi le bolj sub specie aeternitatis,

Kavarna »Albanija« v Belgradu, kjer so se shajali morilci nadvojvode Fran Ferdinanda in člani »Narodne Obrane«.

Mladi orli z gnezdov vred.

Vojna kuhinja ali »guljaž-kanoni«.

— Iz bojev v Karpatih —

»On je vendar vtaknil pri izgonu svoj nos v stvar,« je dejal zapisnikar, »in preprečil dogovor.«

»In povsem pripada najbrž drugemu stanu,« je pripomnil drugi.

»Jaz Vam ga ne morem siliti. Tu se najbrž mnogo ne briga. Toda —«

Prenehal je in se mirno ozrl na naokoli stoječo množico.

»Dobro bi bilo, dobri ljudje, če bi se s svojimi predsodki in sodbami ne prenašli. Nič kaj ni prijetno, če se morajo nazori tako pogosto menjati.«

Nato je odšel.

Medtem je gospod Maxwell prestal zaslišanje, ki je bilo predigra oprostjenja. Na policijskem uradu ni bilo malo zmešnjave in zadrege. Potem je odrinil proti jugu in potoval pri veselem, solnčnem vremenu proti svojemu samotnemu stanu nad jezerom Caragh. Seveda je moral ostati v hotelu, ker ni imel niti šotora niti Aleka. V hotelu je bilo samo pol tucata gostov,

po večini molčeči Angleži, in tako ga ni nič nadlegovalo.

Ob svojem prihodu je najprej poročal v Brandon Hall o svojih doživljajih. Nato se je napotil že zgodaj zjutraj obiskat sotesko, kjer je ponavadi razprostiral svoj šotor. Vse je bilo še neizpremenjeno, samo zajec je planil s prostora, kjer je včasih stal šotor. Sedel je na grm resja, prižgal si cigareto in premišljal čudovite dogodke prestalih mesecev. Dogodek v dublinskem klubu, zastavljeni prstan, njegovo trudapolno stikanje za delom, sprejem v Lisheenu, milosrčnost in prijazna naklonjenost dobrih ljudi, ljubezen, s katero so mu stregli v bolezn, srečanje z gospodom Hambertonom in njegovo rejenko, njegova zaroka, njegova aretacija, vse je vstalo v njegovem spominu.

»Jaz ne morem reči,« je mrmral, »jutri, jutri. Tako mi dnevi s korakom trudnim drug v drugega gredo. Kar sem doživel, bi bilo dovolj zanimivo za kolportažen roman. Toda Šekspirjeve večere bom moral opustiti; prinesli so mi že dovolj neprijetnosti.«

On ni vedel, ali bi se nad nočnim vohunštvom Debbie in njenega brata ter nad razlago njegovih nočnih pogovorov v mesečini jezil ali smejal.

»Mislim,« si je dejal, »da bo še prišel čas, ko tem ljudem Macbeth in Otelo ne bosta več tako tuja. Toda to se zdi še daleč, daleč.«

Vstal je in se ozrl v dolino na jezero. Lahek meglen pajčolan je visel nad pokrajino. Globok mir je vladal okoli njega, samo kosi in drozgi so motili svečano tišino. Pobočja so bila porastla s porumenelim osatom in zrak je bil poln kokosovega vonja po eteričnem olju na zlatih cvetnih listih. Med širokimi lisami trnja so bile velike preproge trobentic in vijolic. Vsa dolina je bila polna luči in barv. Zrak je bil čist in lahak, da ga je bila radost vdihovati. Temnomodro nebo je plavalo kakor mogočna, s srebrom preprežena kupola nad templjem širne zemlje.

(Dalje.)

Razširjajte »Ilustrirani Glasnik«!

tedaj je Coloma vstvaril visoko pesem o prijateljski zvestobi, takrat je napisal presretljivo pridigo z vodilno besedo: »V živ-

vrše hudi boji med Turki in Angleži. Kurlmara je še v angleških rokah. — Na Kavkazu so se morali Turki pred Rusi

Cesar in avstrijski narodi v vojski.

Dunajski župan je nedavno bil na italijanskem bojišču na Tirolskem, na Koroškem in v severni soški dolini, kjer je obiskal zlasti vojake, ki so rojeni Dunajčani. Ob tej priliki si je seveda ogledal položaj na meji in je o tem poročal tudi cesarju pri posebni avdijenci. Uradno poročilo o tem pravi: Cesar je priznal pri sprememu dunajskega župana dr. Weiskirchnerja z las-kavimi besedami izredne zasluge, ki so si jih vojaki z Dunaja in z Nižje Avstrijskega pridobili na bojnem polju, ter nad tem izrazil svoje posebno veselje.

Posebno pa je cesarja razveselilo poročilo, da se Deutschmeisteri in Dalmatinci tako dobro razumejo na bojišču kakor bratje med seboj. Cesar je pohvalil svojim delom v sedanji vojski, izrekel je svoje priznanje zdravnikom in sploh ob-

Naša opazovalna straža na srbskem bojišču.

ljenju moža imata pravilno mesto samo dve ženi, njegova mati in mati njegovih otrok. Kar je izven te dvojne, čiste in svete ljubezni, je le nevarno beganje ali pa kriva zmeta.«

Dejanje tega romana se razvija v osem-inštirideset urah s tako dramatično silo, da človeka spominja na Shakespeara.

Coloma si je s svojimi deli pridobil častno mesto med španskimi pisatelji, in tudi svetovna literarna zgodovina ga ne bo mogla nikdar prezreti, zlasti pa bo slaven njegov spomin pri nas katolikih, ker Coloma je vreden biti v družbi, kjer se nahajajo: Handel - Mazzetti, Sienkiewicz, Sheehan, Tompson, Coppée, Huysman, Bourget, Claudel, Benson, Jörgensen in drugi. —

Colomovi romani nimajo od umetnosti samo telesa, imajo tudi njeno čisto dušo.

umakniti pred Erzerum, tu pa so ustavili napredovanje Rusov, ker so dobili pomoč.

* * *

posebe še tehniko, ki se tako odlikuje s svojim delom v sedanji vojski, izrekel je svoje priznanje zdravnikom in sploh ob-

Zapadno bojišče.

Slika kaže eno onih kritij, kakoršnih se poslužujejo francoske in nemške čete; način teh silnih defenzivnih zakopov opravičuje razlog počasnega prodiranja.

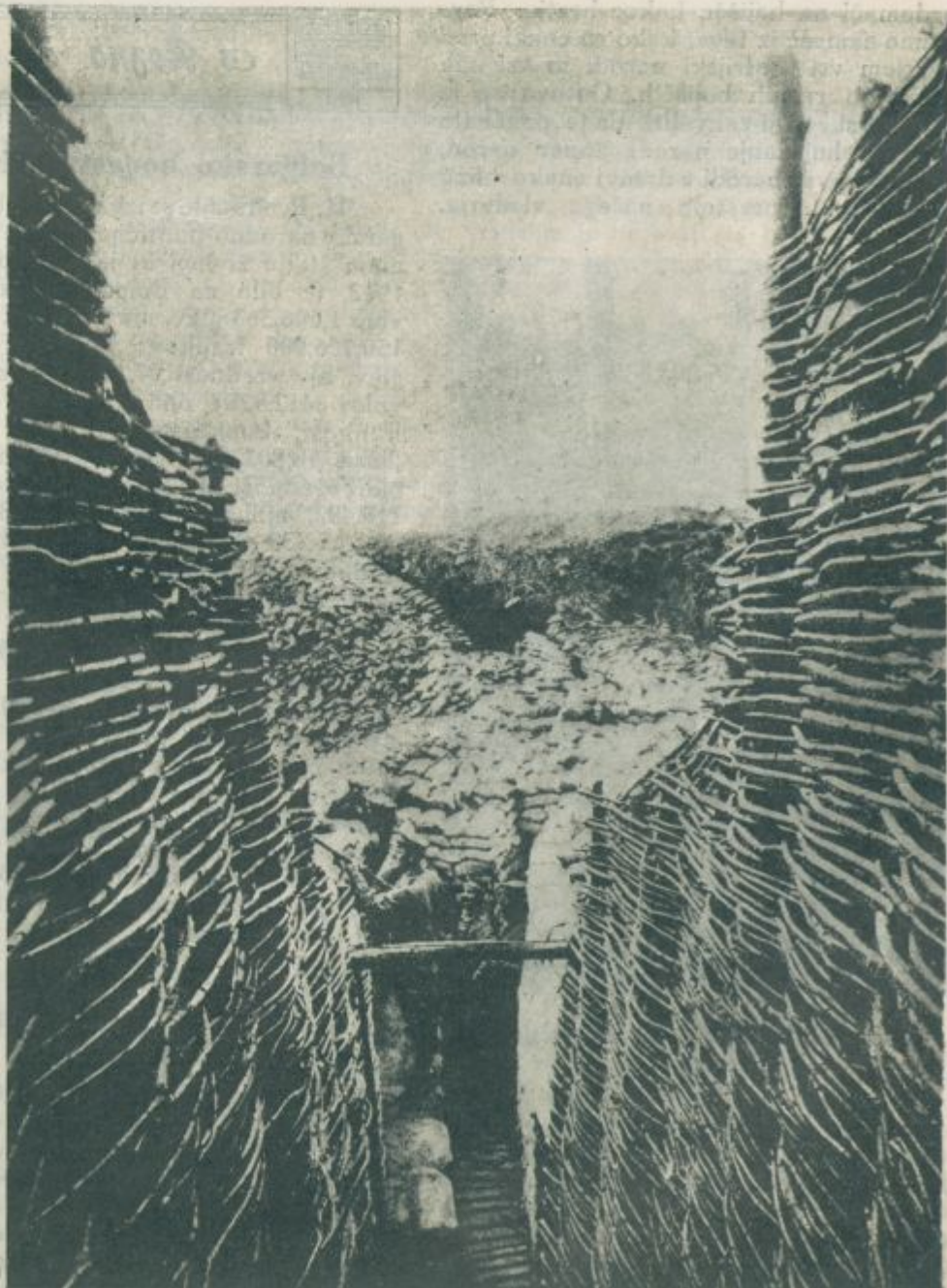
4. febr. Del našega brodovja je ob-streljeval na laškem bregu stoječo mesto Ortona in Sv. Vid; poškodeval je tri vojaške naprave in porušil severno od Ortone železniški most. Ladje so se vrnile, ne da bi jih bil kdo nadlegoval. — Pri tolminskem obmostju so se Lahi umaknili na strmine zahodno od črte Čiginj—Selo.

5. febr. Nemški zrakoplov je napadel mesto Dvinsk.

8. febr. Pri Tarnopolu so Rusi naše napadli in prodrli v jarek, a so jih naši hitro odbili in iz jarka pregnali. — Na francosko-nemškem bojišču razni krajevni spopadi.

10. febr. Rusi so pričeli zopet z napadi. Pri armadi nadvojvode Jožefa Ferdinanda so bili večji boji; naši so sovražnika pregnali, veliko sovražnikov je bilo mrtvih in ujetih. Tudi pri Tarnopolu so bili napadi odbiti. V Bukovini so hrvatski domobranci pregnali Ruse iz močno utrjene postojanke.

10. febr. Naše prednje čete se bližajo Draču. Sovražnik se umika; kjer se ustavi, ga naše čete preženejo. — V Medrečju se

čudoval izreden razvoj za oskrbovanje zdravih, bolnih in ranjenih vojakov.

Vsakega dobrega Avstrijca mora razveseliti, da se je cesar s tolikim veseljem zanimal posebno za to, da so si Dalmatinci in nemški dunajski vojaki tako dobri

naj ostane, kadar nam posije solnce miru, da se bodo z družinami močmi temprej zacelile strašne rane, ki jih zadaja sedanja vojska državi, raznim našim deželam in posameznim družinam.

*****

so zidane, večinoma pritlične, zgrajene ob široki cesti. Kraljeva hiša in hiše poslancev so visoke, lepe zgradbe. Znamenit ob mestnem robu je samostan, zgrajen v 16. veku, od Turkov večkrat razdejan, a vedno enako zopet zidan. Tam počivajo vladarji Njeğuši.

Pomenljiva razlika.

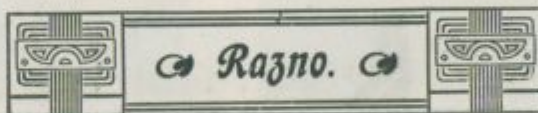
Angleški lord je govoril o razliki med angleškimi štabnimi in nižjimi častniki in je pojasnil razliko tako: Nižji častniki v bojni fronti na Francoskem so utrpeli 50% izgub in so dobili 2 1/2 odlikovanj. Štabni častniki pa so dobili 50% odlikovanj in so imeli 2 1/2 izgub.

Ako pogledamo izkaze izgub v Londonu o priliki bombardiranja mesta po Zepelinih, pridemo do prepričanja, da je življenje londonskega meščana v Londonu,

Slikovit prizor ob Drini.

in domači na bojišču kakor bratje. Razvidimo namreč iz teĝa, kako so enaki pred cesarjem vsi avstrijski narodi in vsi njih sinovi po raznih bojiščih. Gotovo se je tej cesarski volji zahvaliti, da je ponehalo v državi hujskanje naroda zoper narod, in da smo vsi narodi v državi enako blizu očetovskemu prestolu našega vladarja.

Bolgarsko bogastvo živine.

M. R. Mihajlov izvaja v glasilu bolgarske narodno-politične družbe: »Po zadnjem štetju živine, ki je bilo koncem leta 1912, je bilo na Bolgarskem debele živine 1,606.363 glav, nje vrednost je znašala 150,726.900 frankov; drobnice 2,669.260 glav, njo vrednost 97,152.402 frankov; bivolov 412.978; njih vrednost 40,406.558 frankov; koz 1,464.719 glav, njih vrednost 18,803.509 frankov; svinj 527.311, njih vrednost 24,214.218 frankov; oslov 118.482, njih vrednost 4,255.568 frankov; mul 12.338 glav, njih vrednost 2,423.124 frankov.« — Glede živinoreje stoji Bolgarija med prvimi državami Evrope. Navadno se šteje po ena glava živine na sto duš prebivalstva. Na Danskem pride na sto duš 82.5 glav živine, na Švedskem 48.4 glav, na Bolgarskem 46.5 glav. Glede števila drobnice pa zavzema Bolgarija sploh prvo mesto v Evropi. Ako štejemo, da pride Bolgariji drobnice in debele živine vkup 75.5 glav na sto prebivalcev, pride Bolgarija glede števila živine na drugo mesto, in Rumunija — 60.5 glav na sto duš — pride na tretje mesto. Italija, 23.7 glav živine na sto duš — je glede živinoreje zadnja v Evropi.

Kaj smo v vojski dosegli 18 mesecev?

Po Strenflerjevem »Militärblattu«, to-le: Pridobljene tuje zemlje 470 kvadratnih kilometrov. — Vojnih ujetnikov: 2,500.000. — Plena: 10.000 topov in 400 strojnih pušk.

Cetinje, glavno mesto Črnegore, leži 638 metrov nad morjem; obdano je od hribov; šteje okoli 3000 prebivalcev, Hiše

Ruski minister Goremkyn.

ki je daleč od fronte, mnogo bolj v nevarnosti, kakor življenje štabnih častnikov na fronti. — Nižji častnik napreduje poлагoma, po zaslugah, štabni častnik ima zasluge na dirkališču, se odlikuje z visokim rojstvom, z majhnim številom let in z popolnim neznanjem vojaške stvari.

Kar misliš storiti, stori hitro!

»Pozdravljen, čestitam! — Kako si se vendar tako hitro poročil?« — »Stvar je čisto preprosta. Nedavno sem sedel v gostilni z Malnerjevo družino. Vino je bilo dobro, zabava prav domača, tedaj pa sem rekel hčerki, da bi jo vzel, materi njeni sem se priporočil, in očetu njenemu sem izročil svoje dolgove, pa sva bila zaročena in kmalu nato tudi poročena.« — »Prav tako, kakor sedaj na Angleškem.«

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teletí, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. do polne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bodete zahtevano žival kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

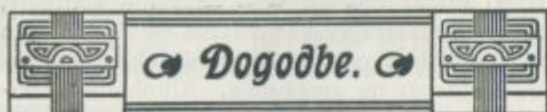
☉ Darujte za „Rdeči križ“. ☉

Ustreljen vojni golob s poročilom na nogi.

To načelo, ki ga je zopet sedaj poudaril naš vladar, mora napolniti vse narode in njih voditelje, vse one, ki jim je izročeno odgovorno mesto, da v smislu vladarjevih namenov v njegovem imenu vladajo narode po posameznih avstrijskih kronovinah. Tako naj bo v vojnem času, tako

Dogodbe.

Moja brada. Z brado so veliki križi; toliko sitnosti pa morda vendar ni imel vsakdo z brado kakor jaz. — Nekoč se mi je zelo mudilo v soboto zvečer domov, pa stopim v bližnjo, precej zakotno brivnico, da me obrijejo. V roke pridem nespreditnemu vajencu, ki je strgal z nekako skorjo od lubja po mojem obrazu, da so mi solze prišle iz oči in kri izpod kože. Tedaj sem šele razumel, zakaj je mojster dejal vajencu: Glej, da se ne obrežeš. — Na tej tezalnici sem sklenil, da se ne bom nikdar več dal briti.

Sel sem po opravkih na deželo ter se tam mudil blizu mesec dni. Pregovor pravi: Kar rase, šuma ne dela. Tako je bilo tudi z mojo brado. Nobenega šuma ni bilo, brada je rasla, a vsako soboto me je neizmerno srbela, prav kakor da bi si želela z obraza proč. Pa vzdržal sem in brada se je umirila. Mimogrede sem v ogledalo pokukal; no, posebno vesel in ponosen nisem bil; brada je bila v starosti treh tednov blizu taka kakor da bi iz obrabljenih stare krtače jeli rasti iz kratkih ščetin novi poganjki. Vsak začetek je težak, si mislim in se potolažim, da bo čez dva meseca podobna moja brada prelestnemu pomladanskemu žitu.

Neko nedeljo se vrnem v mesto, kjer srečam na cesti starega znanca. Razno sva se pogovarjala, ker se že nisva dolgo videla; ko se ločiva, reče mi prijatelj: Nočem te več zadrževati, ker si ravnokar prišel s pota in se boš gotovo takoj še oglašil pri brivcu. Čudno, si mislim, ali prijatelju mar moja brada ni všeč, da me spominja na brivca. Po pravici rečeno, se mi je to zdelo malo zamalo.

Grem naprej po ulicah, pa srečam drugega znanca ter ga vesel pozdravim; on pa me debelo gleda.

»Kaj me ne poznaš?« ga vprašam.

»Skoro da ne,« reče pomišljaje, »če nisi ti Janez?«

»Seveda sem, kako, da se mi tako tujeja delaš?«

— Prijatelj, i kaj pa boš s to žico?
— I kaj — prodal jo bom!
— Slab kšeft, moj dragi, srbska žica ne drži, kakor vidiš — —

»Veš, nikar ne zameri, vendar ti moram povedati: S tem svojim strniščem na obrazu pač nikar ne hodi med ljudi, če nočeš, da te ne bodo imeli za pustnega norca.«

»No, tako hudo pa vendar ne bo,« rečem in se bolj hladno od prijatelja poslovim. Resnica oči kolje, pravijo, mene pa je zarsbelo po moji bradi. In ko grem mimo brivnice, pogledam se v zrcalo, in reči moram, da nisem bil zadovoljen s svojo brado, vendar sem se tolažil, češ, kar še ni, pa bo. In ko me je brivec vabil, naj vstopim, zavrnem ga: »Kože brij, če jih hočeš, mene že ne boš,« in jo režem naprej. Kaj mi mar, naj ljudje govore, kar hočejo! Jaz naredim z brado, kar hočem; vsem ljudem, pa pravijo, da še Bog ne more prav narediti. Sploh pa ni treba, da bi bil moški lep; ne, kar iz glave štrli, ampak kar se v glavi skriva, to dela moža.

Zavil sem jo proti gostilni; želodec je začel zahtevati svoje pravice.

»No, kam pa tako hitiš?« ogovori me tovariš iz preteklih let; »pa nekam čudno si se izpremenil.«

»Temu bo najbrž kriva moja brada.«

»Saj res,« mi odgovori, »poprej si bil suh kakor veliki petek, brada ti je pa obraz precej zaokrožila, le škoda, da je tako neprijetno rdeča... Na zdravje!« je zaklical in izginil, preden sem ga mogel še prijeti zaradi njegove neotesanosti. Rdečo brado komu očitati! Ali ni to nelepo? In posebno še, če ni popolnoma dokazano, ali je brada rdeča ali temnorumena. No, saj ljudi poznamo: Nobenega ozira nimajo do nikogar in za resnico jim ni mar.

Vstopim v gostilno in sedem k mizi, kjer se je že krepčal znan pivec, ki sem ž njim nedavno bratovščino pil. Ko me zagleda, zakliče nad menoj:

»No, odkod si se pa ti odtrgal, saj si kakor levi razbojnik.«

»Ne kriči tako!« ga mirim, »saj vidiš, da nisva sama.«

»Ne, brez šale, tak vendar ne hodi po cestah okrog. V sedanjih časih brado nositi; al! ne veš, da svet živi sedaj v znamenju uši in da že zaradi nevarnosti ni dobro brade nositi?«

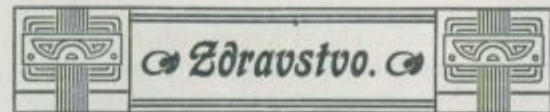
Nisem sicer temu znancu nič rekel, pa vendar sem bil le precej hladen do njega, dasi sem ga poprej rad imel in sem zadnje tedne, ko sem vsled vojskih časov na oporoko mislil, sklenil, da ravno njemu zapustim svojo britev. Surovost njegova je kriva, da njega ne bo po moji smrti med smejočimi se dediči.

Postrežna natararica mi prinese kozarec vina in se mi grozno neumno posmehuje.

»Se vam zdim precej izpremenjen, kaj neda,« začnem se izgovarjati, »vendar mislim, da ne na grdo stran...«

»Pujsek ščetinasti!« — ji je ušlo iz ust; seveda se je precej izgovarjala, a jaz sem imel zadosti. Plačal sem in odšel — v brivnico, kjer so se zopet začele neprijetnosti od druge strani.

Pujsek ali veliki petek, karkoli si, vsem ljudem nikoli ne ustrežeš, in kar je še najbolj sitno, tudi — samemu sebi ne.

Zdravstvo.

Obleka se je vnela. Navadno je tako, da leta vsak, ki se je zažgal, okrog, vpije in vije z rokami. S tem pa dela veter, ki razpihuje plamen. Gorečo obleko primi z rokama in pritisi jo k sebi, vrzi se na tla in valjaj se po tleh, tako ugasne plamen. Najbolje je, če moreš vreči hitro raz sebe, kar gori. Ako vidiš človeka, ki gori, ne polivaj ga, ampak zavij ga hitro v suknjo ali v odejo in povaljaj po tleh. Opečenega človeka položi, če je mogoče, v mehko travo in zreži previdno obleko razeni, da mu ne snameš kože in ga ne vrediš. Kjer se drži obleka kože, zmoči z oljem ali z mlekom. Ako je telo opečeno na več krajih, zmoči

rjuho v olju in zavij ponesrečenca vanjo. Tudi žganjevi ovitki in mlačna kopelj lajšajo bolečine. Opečenemu daj večkrat žlico medu, mleka ali olja užiti, čelo mu moči z žganjem. Drugo ukrene zdravnik, katerega je treba nemudoma poklicati; če ni zdravnika v bližini, je treba prepeljati opečenega zavitega v mehke odeje v bližnjo bolnišnico. Hladila za opečenine so žganje, lilijino olje, lilijina voda, laneno olje z apnom, kafirno olje, ajdova moka in še mnogo reči, na katere se nikdo ne spomni. Pisatelj Dumas pripoveduje, kako je pozdravil opečenega kapetana, ki si je trl život

Srbska kraljevska krona.

z žganjem radi trganja, pa je prišel preblizu plamena. Dumas je ukazal kuharju stolci vse korenje, kar ga ima na ladji, in je naredil korenjev ovitek, ki je izvlekel opečenemu kapetanu bolečine. Tudi nastržek krompirja hladi opečenine. Neka ženska je vtaknila opečeno roko v moko, pa se ji je hitro pozdravila. — Najbolje je varovati se te nesreče. Ne beri nikdar v postelji. Ne kadi v postelji ali v senu. Pazi skrbno, kam meče družina goreče žveplenke in skrivaj jih pred otroci. Ne dolivaj nikdar petroleja v gorečo luč in ne špirta v goreč samovar. Z bencinom in vsem, kar je vnamljivega, ne hodi nikdar blizu ognja, vsa dela z vnamljivimi tvarinami odpravi čez dan. Ako se vname petrolej, vrzi pepela, peska ali kako odejo vanj, ako se vname mast, pusti, da zgori ali vrzi pepela nanjo.

Mumps se imenuje bolezen, ob kateri zateče in se vname ušesna slinavka. Bolezen navadno ni nevarna; včasih je malo bolj sitna, ker zateče vrat in lice in so bolečine več ali manj hude. Je nalezljiva bolezen, ki se loti najraje otrok, prehaja pa tudi na odrastle. Pred kakimi tridesetimi leti so bili na Spodnjem Štajerskem vsi otroci zatečeni vsled mumpsa; zatekali so tudi odrastli. Mnogim otrokom se je naredila pod licem debela bula, ki se je zagnojila in prepustila samaobsebi. — Dr. Moser piše v »Wiener Klin. Woch.«, da je opazil slučaje mumpsa pri vojaki. Obolela sta dva bataljona, ki sta stala v Beskidih in sta stražila zapuščeno vas. Bili so to sami starejši črnovojnik. Začela se je, kakor pri otrocih, z zatekanjem vratu pod ušesom in z vročino. Ko so vojake prestavili iz tiste postojanke v drugo, je minila bolezen samaobsebi. Bil je tam torej nekak vzrok v kraju, ali pa je bila okužena vas. — Tudi v Ljubljani je bilo par podobnih slučajev te bolezni. Utiranje vratnih žil in topli ovitki lanenega olja preženejo otekline in bolečine, če se to stori takoj ob začetku bolezni.

Rdeč nos. Raztopi 1 g boraksa v 100 g rožne vode (v lekarni) in zmoči s tem večkrat nos, varuj se tobaka, alkohola, težkih jedi, ozkih ovratnikov, visokih pet in tesnih pasov.

Gospodinja.

Ribji pudink. Iz ribe menjeka odstrži meso (500 g ga je treba na tu navedeni recept za pet oseb), glavo in koščice zalij s polovico vode in vina, vsega $\frac{1}{2}$ litra, in kuhaj s čebulo, peteršiljem in korenjem. Razmotaj 70 g surovega masla in primešaj mu polagoma dve jajci, pol goste, sladke smetane, sol, malo popra in muškata in nastrgano meso. Namaži modlo za pudink, potrosi z drobtinami, stresi maso vanj in kuhaj poldruho uro na soparu. Daj na mizo z masleno omako.

Cvrte telečje noge. Skuhaj noge, očedi, razreži in vzemi večje kosti proč, drugo deni v skledo in nakaplaj z limono, posoli in popraj. Ko so stali v soli eno uro, jih povaljaj v jajcu in drobtinah in ocvri.

Sir ostane svež. Potoni sir v dober kis in ovij s prtičem, ki je bil namočen v ohlajenem, osoljenem in popranem kropu. — Ali namoči prtič v pivo, v vino ali v slano vodo in zavij sir. — Deni sir v lonec in pokrij lonec s posodico polno vode. — Zavij sir v pergament in ovij čez to mokro ruto.

Sirova juha. Zribli laškega sira, vzemi ga za vsak krožnik juhe žličko, prevri na

„Oj ti moj prešmentani srček!“

mesni ali kaki drugi juhi, precedi juho in prevri jo še enkrat s kosčkom surovega masla in listkom muškatoevega cveta. Vlij na opečen ržen kruh.

Čebulna juha. Olupi čebulo — na osebo eno majhno glavo — seseklaj, zarumeni na masti, poštopaj z moko, kolikor popije mast, in zalij. Prav okusna bo juha, če jo zaliješ s suho juho ali s fižolovo ali z grahovo. Kadar je čebula dobro prevrela, vlij juho na opečen črn kruh. Malo smetane in kako jajce naredi juho boljšo, niso pa neobhodno potrebni.

Puding iz srnine pečenke. Ostanke pečene srnetine seseklaj v sekalnici; če ni sekanje prav drobno, spusti še enkrat po stroju dve žlici raztopljenega surovega masla, na rdečem vinu namočen kos kruha, sok od pečenke, če ga je kaj, tri jajca, dve žlici kisle smetane, malo soli, popra in majorana. Malo finih sesekljanih gob ali prahu posušenih. Vse to mešaj toliko časa, da bo gladko in ne preredko; ako je preredko, zgosti s škrobom prahom. Namaži pudingovo modlo, stresi testo vanj in kuhaj poldruho uro na sopari. Ko ga zvrneš iz modla, ga obloži z opečenim kruhom in daj zraven gobovo ali vinsko omako.

Paradiž s krompirjem. Cele paradiže razpolovi in deni v ponvo, da se skuha do mehkega, speci par krompirjev, iztisni jih in pretlači v paradiž, zmešaj in posoli in okisaj. To je lahko omaka pri žgancih ali pri mesni jedi.

Krompir gnije. Pri majhnih zalogah v mestnem gospodinjstvu je vsak gnil krompir odveč in posebno letos. Pri kupovanju ga je

treba skrbno pregledati, če ni kak gnil vmes, in porabiti najprej nagnite. Krompir imej spravljen po možnosti v suhem in zračnem prostoru, vsaka mokrota pospeši gnilobo. Krompir na kupih gnije hitreje, kakor če leži v tenkih plasteh, posebno moker sad ne sme ležati na kupih. Zelo dobro je potrositi krompir s suhim premogovim prahom ali s pepelom. Svetujejo tudi potrosenje z žveplom, na vsak način je dobro, če se prežvepla ali vsaj prekadi s čim drugim klet in zabojo, ali v čim je krompir. Ognite krompirje ni treba puščati nikdar med zdravim, gnil sadež ne puščaj v kleti, ampak nesi ga v ogenj. Mnogo je gospodinj, ki puščajo gnil krompir ali drugo gnilobo po kotih kleti in se čudijo, da gnije eno in drugo. Tudi na njivah se ne sme puščati gnilega krompirja, treba ga je pobrati in sežgati; pri sajenju se ne sme posajati črnikastega krompirja, to se pravi pasti gnilobo za drugo leto. Krompir večkrat preberi.

Sirovi krofi. $\frac{1}{10}$ litra mleka ali vode prevri z 125 g surovega masla, primešaj 125 g moke. Ko je gladko, odstavi od ognja, da se malo ohladi, potem primešaj tri jajca, 125 g zribanega sira, ščepec popra, malo soli, naredi majhne kupčke, deni na dobro namazano pekačo, namaži z rumenjacom in speci. Gorki so najboljši.

Kurje boleznj raznašajo gospodinjje same. Kako? Kokoš počepa po kotih, pa nihče se ne potruji, da bi ji pomagal. Brinjeva jagoda, strok česna bi pozdravila kuro, namesto tega čaka gospodinja, da kokoš omršavi, potem jo zakolje ali proda. V mestu, kakor na kmetih, imajo pa navado, da vržejo čreva zaklane kokoši drugi perutnini, ki jih vlačijo sem in tja in trže kosce iz njih. Kokošar, ki je dal tako svojim kokošim čreva zaklane bolne kokoši, je izpraznil svoje dvorišče. V 14 dnevih mu je obolelo in poginilo vseh 78 kokoši, ki so zobale od tistih nesrečnih črev. Drob bolne kokoši se mora ali sežgati ali globoko pokopati. Uživanje mesa bolne kokoši sploh ni priporočljivo, bolje je, da ješ neslan krompir, kakor meso živali, ki je zaklana radi boleznj. Bolno kokoš poizkusi ozdraviti, preden jo zakolješ; če je neozdravljiva, je pa še jesti ni treba. Bolje je, da jo ubiješ in zakoplješ.

Ogenj se ustavlja in kadi. Poglej pod drugi kolač, če ni tam nakupičenega pepela in saj, sezi s kopačem tjakaj in odgrebi, da dobi ogenj odih.

Kavine madeže na volni ali svili namaži z izčiščenim glicerinom in izperi z mlačno vodo.

Drobiž.

Na Francoskem absint prepovedan. Francoski šnops se imenuje absint, in tega se je popilo na Francoskem strahovito veliko. V tej vojski so pametni Francozi uvideli, da se bodo vojaki slabo vojskovali, če bodo absint pili, zato je vojaška oblast kakor tudi na Ruskem prepovedala točenje absinta. Pelinovo nabrano zelišče, ki se je rabilo za to vrsto žganje, so v silnih množinah sežgali, kar je bilo likerja iz absinta, ga rabijo za pridelovanje streliva. Kazni zoper prestopnike so zelo ostre, fabrikanti absinta in njih delavci dobijo začasno odškodnino. Seveda pa niso s tem zadovoljni in po svojih poslancih silno rujejo zoper te odloke. Imajo tudi svoj list »Revue vinicole«, ki med drugim žganje takole brani: Alkoholne pijače so priznane sredstvo zoper nalezljive boleznj; konjak vliva vojakom pogum v dušo, brez tega je francoski vojak — od muh. Te odloke so zakrivali nemški agenti, da bi oslabili našo vojno moč. Toda prijatelji alkohola bodo toliko časa kričali, da se te odredbe odpravijo; francoski vojak bo zopet kolikor mu

drago pil žganje, bo vnet za svoje voditelje, kadar se strezijo od sovraštva do alkohola, in bo v vojski zmagoval. — Sedaj šele vemo, zakaj Francozi ne zmagujejo. Alkoholne fabrikante na čelo armade, in ta bo kakor po zraku že spomladi — v Berlinu.

Umiranje na morju. Splošno je razširjeno mnenje, da je smrt potapljačevega se mučna in težka. Častnik, ki je bil rešen, ko se je že potapljal, je popisal svoja čuvstva tako: Torpedo je bil zadel ladjo, znašel sem se kmalu zatem v vodi, poleg trupel, katera je premetavala voda. Niso bila še docela mrtva, ali zaprte oči in negibni udje so kazali, da jih je minila volja življenja. Brez glasu, brez odpora so izginjali drug za drugim v globočini. Do tedaj sem mislil tudi jaz, da je umiranje na morju strašno, da se bojuje človek do zadnjega vzdihla z valovi, ki vlečejo človeka vase. Zdaj vem, da ni lepše in lažje smrti. Dolge ure so me premetavali valovi, postal sem brezčuten, želel sem si samo počitka, spanja. Ko je prišla rešitev, mi ni bilo prvi hip niti prav, da so me prebudili iz sna, ki me je ravno zazibaval. Morda je vplivalo pri nas tudi to, da smo čuli že več noči in bili v vednem pričakovanju smrti, ker smo vedeli, da nas zasleduje podvodni čoln, in ni je stvari, ki dene mornarju bolj slabo, kakor to zavratno zalezovanje. Vi-hre, bitk in morja se ne boji mornar. Skriti sovražnik torpedo, ki ga zalezuje in uniči mahoma ladjo, to razbesni mornarja naravnost in mu vzame pogum. — Tako rešeni častnik iz francoske ladje »Leon Gambetta«.

Bolečine kot prorokovalke vremena niso nič redkega. Poznamo celo množico ljudi, ki natanko vedo naprej, da li bo v par urah deževalo. Približajoča se izprememba vremena se javlja v udnih bolečinah, trganju in bode-nju, in vsak, kdor na tem trpi, bi bil gotovo vesel, ako bi mogel izgubiti ta dar prorokovanja. To je tudi prav lahko mogoče. Masirajmo ona boleča mesta s Fellerjevim blagodejnim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid« in boleštni napadi bodo kmalu ponehali. Mnogi zdravniki priporočajo »Elsa-Fluid« za take bolečine lajšajoče masaže in enakega sredstva za vtiranje, ki bi bilo tako priljubljeno, danes pač ni dobiti. »Elsa-Fluid« se tudi kot bolečine lajšajoče vtiralno sredstvo ne da z ničemer nadomestiti. Vrhutega je med vsemi vtiralnimi sredstvi najcenejše, kajti 12 steklenic stane samo 6 kron franko. Samo pristno se naroči pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Istotako priljubljeno domače sredstvo so Fellerjeve nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pillen«, katerih 6 škatlic stane samo 4 krone 40 h franko, in Fellerjev močni klinček proti migreni z zn. »Elsa«, 1 karton 1 krono. Fellerjev turistovski obliž z zn. »Elsa« po 1 K in 2 K učini, da kurja očesa hitro izginejo. (c)

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.